

Принципи добору змісту навчання української мови в 7–9 класах

Л. В. Галаєвська,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України

Добір змісту навчання української мови в основній школі ґрунтується на комплексі дидактичних і лінгвометодичних принципів, що забезпечують наукову обґрунтованість, цілісність і практичну спрямованість мовної освіти. Важливим є принцип науковості, що передбачає включення до змісту відомостей, що відповідають сучасному стану розвитку мовознавчої науки.

Не менш значущим є принцип системності та послідовності, що передбачає логічне структурування навчального матеріалу відповідно до закономірностей розвитку мовної системи. Такий підхід забезпечує поетапне ускладнення матеріалу, сприяє формуванню в учнів цілісної мовної картини та стійких умінь.

Важливе місце посідає принцип урахування вікових і психологічних особливостей учнів, оскільки у 7–9 класах відбувається перехід до більш абстрактних форм мислення, зростає потреба у самостійності та критичному осмисленні інформації. Саме тому зміст має відповідати когнітивним можливостям підлітків та їхнім освітнім потребам.

Сучасна методика мовної освіти акцентує на принципі комунікативної спрямованості, який визначає пріоритет розвитку основних мовленнєвих умінь – слухання, читання, говоріння та письма.

Одним із ключових є принцип практичної значущості, що передбачає добір такого матеріалу, який забезпечує можливість застосування мовних знань у навчальних і повсякденних ситуаціях.

З огляду на виховний потенціал мовної освіти важливим є принцип культуровідповідності, що орієнтує на репрезентацію національно значущих текстів, мовних фактів і культурних смислів, сприяючи формуванню української ідентичності.

Принцип міжпредметної інтеграції передбачає узгодження мовного змісту з історією, літературою, громадянською освітою та іншими навчальними дисциплінами, що сприяє розширенню світогляду учнів.

Добір змісту також спирається на принцип доступності та диференціації, що дає змогу адаптувати матеріал до різних рівнів підготовленості учнів та забезпечити індивідуалізацію навчального процесу.

Принцип актуальності передбачає включення тем і текстів, пов'язаних із життєвим досвідом підлітків та актуальними соціальними проблемами. Такий підхід забезпечує практичну значущість і формує стійку навчальну мотивацію.

Принцип розвитку творчого потенціалу орієнтує на використання завдань, що стимулюють самостійне мислення, ініціативність, уміння продукувати оригінальні висловлювання й працювати з різними видами текстів.